

РЕШЕНИЕ

№ 148

гр. Пловдив, 25.04.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ПЛОВДИВ, 1-ВИ ТЪРГОВСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на пети април през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Надежда Ив. Желязкова
Каличкова

Членове: Славейка Ат. Костадинова
Красимира Д. Ванчева

при участието на секретаря Нели Б. Богданова
като разгледа докладваното от Славейка Ат. Костадинова Въззивно
търговско дело № 20235001000127 по описа за 2023 година

За да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е въззивно – по чл. 258 и следващите от ГПК.

С решение № 5 от 10.01.2023 година, постановено по т. дело № 94/2022 година по описа на Окръжен съд – Пазарджик, са отхвърлени като неоснователни субективно съединените иски с правно основание чл.432 от КЗ, предявени от С. Н. И., ЕГН*****, Р. Н. Г., ЕГН ***** и М. Й. И., ЕГН *****, против ЗД „Б.“ АД, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление гр.С., р-н Л., ул. „Д.“ № 87, за осъждане на ответника да заплати обезщетение за неимуществени вреди в размер на 200 000 лева в полза на М. И. и в размер на по 150 000 лева в полза на всеки един от ищите Р. Г. и С. И., за претърпени от тях болки и страдания вследствие смъртта на техния наследодател Н.С. И. – съпруг на първата ищца и баща на останалите двама, починал на 19.09.2020г., вследствие на ПТП, настъпило на същата дата, по вина на водача на лек автомобил марка „Ф.“ с рег.№ ***, застрахован при ответното дружество по задължителна застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите“, ведно с лихвата за забава, претендирана от

19.09.2020 г. до окончателното изплащане на сумите.

Със същото решение е осъдено ЗД „Б.“ АД, ЕИК *** да заплати на М. Й. И., ЕГН *****, със съдебен адрес адв. Г.Д.- САК, гр.С.,ул. „Л.К.“ №16, обезщетение за имуществени вреди в размер на 905 лв., представляващи платени от нея разходи за организация и провеждане на погребение на съпруга й Н.С. И., починал на 19.09.2020 г. при ПТП, настъпило на същата дата по вина на водача на лек автомобил марка „Ф.“, с рег.№ ***, застрахован при ответното дружество по задължителна застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите“, ведно с лихвата за забава, считано от 14.12.2022 г. до окончателното изплащане на сумата. Отхвърлено е като неоснователно искането за присъждане на законна лихва с начален момент 19.09.2020 г. до окончателното изплащане на сумата.

Осъдени са С. Н. И., ЕГН ***** и Р. Н. Г., ЕГН ***** да заплатят на ЗД „Б.“ АД, ЕИК ***, деловодни разноски в размер на по 5780,53лв.

Осъдена е М. Й. И., ЕГН *****, съобразно изхода на делото да заплати на ЗД „Б.“ АД, ЕИК *** деловодни разноски в размер на 6924,55лв.

Осъдено е ЗД „Б.“ АД, ЕИК ***, да заплати ДТ в размер на 50 лв.

Така постановеното решение е обжалвано с въззивна жалба от ищците в първоинстанционното производство М. Й. И., С. Н. И. и Р. Н. Г. в частта, с която са отхвърлени предявените от тях искове за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди от смъртта на техния съпруг и баща настъпила при ПТП, станало на 19.09.2020 година. Оплакванията са за неправилност, незаконосъобразност, нарушение на процесуалните правила и необоснованост на първоинстанционното решение. Те се свеждат до неправилен отказ на първоинстанционния съд да отложи делото поради ангажираност на процесуалния представител на жалбоподателите по друго дело и невъзможността им да се защитават сами, както и до неуведомяването им с призовка за следващото съдебно заседание, довело до неявяването им и до приключване на делото без събиране на допуснатите гласни доказателства. Твърди се, че при смърт на близък човек най-близките му хора търпят болки и страдания по презумпция, т.е. че исковете за обезщетения за неимуществени вреди са установени по основание, а определянето на размера на обезщетението за тези болки и страдания е задължение на съда

съгласно чл. 162 от ГПК. Твърди се също, че с процесуалните си действия първоинстанционният съд е лишил ищците от възможността да докажат при условията на пълно и главно доказване, чрез разпит на поисканите свидетели, размера на претендираните неимуществени вреди и че дори без разпит е следвало да се уважат исковете, за което били налице всички необходими предпоставки, тъй като негативните психически изживявания при загубата на съпруг и баща били ноторно известен факт. Иска се отмяна на решението в обжалваните части и постановяване на ново по същество, с което да уважат предявените от жалбоподателите искове за обезщетения за неимуществени вреди, като им се присъдят разноски за първоинстанционното и въззивното производство съобразно изхода на спора.

Срещу въззивната жалба е подаден писмен отговор от ЗД „Б.“ АД чрез процесуалния представител адвокат Т. Ш., с изразено становище за нейната неоснователност. Посочено е, че правата на ищците за участие в първоинстанционното производство не са нарушени, тъй като разпоредбата на чл. 142, ал. 2 от ГПК, предвиждаща отлагане на делото при невъзможност за явяване на адвоката, била нова, обнародвана в ДВ бр. 11/2023 година, а съдебните заседания пред първоинстанционния съд били проведени през 2022 година. Неоснователни били твърденията за неуведомяване на ищците за следващото съдебно заседание, като се поддържа, че те са били редовно призовани за всички съдебни заседания и правата им не били нарушени. По отношение на обезщетенията за неимуществени вреди становището на ответника е, че те следва да бъдат установени по делото при условията на пълно и главно доказване и неупражняването от тяхна страна на предоставените им процесуални права не водело до неправилност и незаконосъобразност на решението за отхвърляне на исковете им поради липса на доказателства. Искането е да се потвърди решението и да се присъдят на ответника разноски за въззивното производство.

При устните състезания, проведени пред въззивния съд, процесуалният представител на ответника ЗД „Б.“ АД е заявил, че поддържа направените в първоинстанционното производство възражения за съпричиняване от страна на пострадалия велосипедист, формулирани с подадения отговор на исковата молба.

С въззивната жалба е направено доказателствено искане за допускане

и разпит на свидетели, което е уважено от съда с мотивирано определение № 79 от 01.03.2023 година и свидетелите са изслушани в проведеното по делото открито съдебно заседание на 05.04.2023 година.

Въззивният съд, като се запозна със събраните по делото доказателства и доводите на страните, приема следното:

Въззивната жалба е процесуално допустима, подадена е от лица, имащи правен интерес да обжалват, като е спазен предвиденият в чл. 259 от ГПК срок.

Въззивната инстанция намира, че първоинстанционното решение е валидно и допустимо в обжалваните части.

По отношение на правилността на първоинстанционното решение въззивната инстанция е ограничена от посоченото във въззивната жалба, освен когато става дума за приложение на императивна правна норма или когато съдът следи служебно за интересите на някоя от страните по делото или ненавършили пълнолетие деца. / Т. 1 от ТР № 1/2013 година на ОСГТК на ВКС/.

С оглед на тези свои правомощия съдът ще се произнесе по въведените с въззивната жалба оплаквания, отнасящи се до дължимостта и справедливия размер на обезщетенията за неимуществени вреди на тримата ищци, както и по поддържаните от ответника възражения за съпричиняване и начален момент, от който се дължи законната лихва върху тези обезщетения. При извод за основателност на исковете за обезщетения за неимуществени вреди, въззивният съд е длъжен да се произнесе по тези възражения на ответника. По тях няма произнасяне от първоинстанционния съд, който е приел, че исковете са неоснователни поради липса на доказателства за болките и страданията на ищците, причинени им от смъртта на техния съпруг и баща. Произнасянето по възраженията на ответника предполага извод за основателност на исковете и следва да се извърши от въззивния съд в случай, че се приеме такава основателност.

В исковата молба, въз основа на която е образувано производството по т. дело № 94/2022 година по описа на Окръжен съд – Пазарджик са изложени следните обстоятелства:

Тримата ищци М. Й. И., С. Н. И. и Р. Н. Г. твърдят, че съпругът на първата и баща на останалите двама Н.С. И. е загинал при ПТП, станало на

19.09.2020 година на пътя между селата Ч. и И., П. област, като наследодателят им е управлявал велосипед, който е бил ударен от лек автомобил Ф. с рег. № ***, управляван от М.Х.. До ПТП се стигнало поради движение на лекия автомобил с несъобразена скорост, която не позволила на водача му да реагира своевременно, при което автомобилът застигнал и ударил велосипедиста с предната си част. При ПТП и в пряка причинно-следствена връзка с катастрофата Н. И. получил несъвместими с живота тежки съчетани травми – черепно-мозъчна, гръбначно-мозъчна, гръдна и опорно-двигателна, довели до смъртта му. Водачът на лекия автомобил бил признат за виновен с влязла в сила присъда за причиняване по непредпазливост на смъртта на Н. И..

В исковата молба е посочено, че смъртта на Н. И. е нанесла непреодолима мъка и непоправима загуба на неговите съпруга и деца. Те претърпели и продължавали да търпят неизмерими болки и страдания от смъртта на най-близкия си човек. Ищците и починалият били изключително сплотено семейство, заедно се сблъскали и преодолявали множество трудности и преживявали хубави моменти. Н. И. и съпругата му живеели в семейна къща, която построили сами, често си гостували с децата си, до смъртта си Н. се грижел за съпругата си, поддържал къщата и двора, в който имало много овощни дървета и лозе, сам ремонтирал всичко, бил много енергичен, ежедневно се придвижвал с велосипеда до съседното село, където пазарувал, бил в много добро здраве, децата му го имали за свой пример. Н. бил човек с висок дух, весел, винаги в добро настроение, често се шегувал. Той прекарвал всички празници заедно с ищците, децата му помагали за двора и насажденията, а внуците му по традиция прекарвали летата заедно с баба си и дядо си на село. Те също били много привързани към дядо си, а той се гордеел с тях, с това, че са отлични ученици и че са поели по негови път – на инженер. Със смъртта на Н. И. семейството било лишено от възможността да изживее всички тези моменти за в бъдеще. През първите няколко месеца след смъртта му ищците не могли да повярват, че Н. го няма, чакали го да се появи отнякъде с колелото, причувал им се гласът му. Те се чувствали безпомощни, не могли да се примирят със случилото се, което оказало силно негативно въздействие върху психиката им. Животът им се променил изцяло и бил подчинен на тежката загуба. Съпругата М. И. постоянно изпадала в депресивни състояния, плачела непрекъснато и нямала здрав сън

след ПТП. Дъщерята Р. Г. освен заради загубата на баща си била силно стресирана и от мисълта, че майка ѝ е останала сама – без физическата и морална подкрепа на съпруга си. Децата се страхували дали майка им ще издържи психически и дали няма да се разболе. От своя страна М. И. се опитвала да крие мъката си от децата си, за да не ги притеснява допълнително.

При така изложените обстоятелства и при твърдения за наличие на валидна застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите“ в ответното дружество ЗД „Б.“ АД за автомобила, с който е причинено процесното ПТП и за отказ на застрахователя да изплати извънсъдебно обезщетение на ищите, е формулирано искане да се осъди ответникът да заплати обезщетения за неимуществени вреди в размер на 200 000 лева за М. И. и на по 150 000 лева за С. И. и Р. Г., ведно със законната лихва върху обезщетенията от 19.09.2020 година до окончателното изплащане на сумите, както и разноски за производството по делото.

В писмения отговор на исковата молба ответникът ЗД „Б.“ АД е оспорил основателността и размера на предявените субективно съединени иски за обезщетения за неимуществени вреди. Въвел е своевременно в процеса възражения за съпричиняване на вредоносния резултат от страна на пострадалия поради това, че е управлявал велосипеда без фар и светлоотразителна жилетка, в нарушение на пътната сигнализация и в нарушение на императивните разпоредби на чл. 15, ал. 5; чл. 20, ал. 2; чл. 22, ал. 1; чл. 79 и чл. 80 от ЗДвП. Твърди се, че пострадалият не се е движил по разположения от дясно по посока на движението му пътен банкет, възможно най-близо до дясната граница на платното за движение, предприел е рязка маневра в зона с ограничена видимост за водача на лекия автомобил / след завой/, завил е рязко пред МПС, без да го пропусне и да се убеди, че няма да създаде опасност за движението, като по този начин е допринесъл в значителна степен за настъпването на ПТП и за леталния изход. Изложени са и доводи за липса на изключителност на връзката между пострадалия и ищите по смисъла на ТР 1/2016 година на ОСНГТК на ВКС, даваща основание присъждане на обезщетение за неимуществени вреди. Оспорени са изложените от ищите обстоятелства, свързани с търпените от тях неимуществени вреди – стрес и душевни страдания в резултат на загубата на техния съпруг и баща, както и със съществуващите приживе между тях

близки отношения. Посочено е, че претендираните размери са силно завишени, несъобразени с принципа на справедливост по чл. 52 от ЗЗД и със съдебната практика. По отношение на началния момент на искането за лихви се сочи, че ответникът не дължи такива, тъй като ищците не са го сезирали с претенция по чл. 380 от КЗ и не са предоставили банкови сметки, което освобождавало застрахователя от задължението за заплащане на лихви. Искането е за отхвърляне на исковете за обезщетения за неимуществени вреди, евентуално за намаляване размерите им съобразно възраженията на ответника и за присъждане на разноски.

Във въззивното производство, с оглед постановеното първоинстанционно решение и очертания с въззивната жалба предмет, подробно обсъдени по-горе, съдът приема за установено в отношенията между страните по спора настъпването на ПТП на 19.09.2020 година, причинено от М.Х. в качеството му на водач на лек автомобил Ф. с рег. № *** , който е имал валидна застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите“ в ответното дружество към датата на ПТП и настъпването на смъртта на Н. И. – съпруг на ищцата М. И. и баща на ищите С. И. и Р. Г. на 19.09.2020 година в резултат на получените увреждания при ПТП, в което той е участвал с управлявания от него велосипед.

От събраните по делото доказателства е установено, че на 22.11.2021 година тримата ищци са предявели пред ЗД „Б.“ АД застрахователни претенции за заплащане на обезщетения за неимуществени вреди от смъртта на техния съпруг и баща – молба вх. № ОК – 749828/22.11.2021 година, по която са заведени три щети: *** за С. И.; *** за М. И. и *** за Р. Г..

Обезщетения не са заплатени, като с писма с изходящи номера от 06.12.2021 година / стр. 54-56/ и писма с изходящи номера от 15.02.2022 година / стр. 51-53/ тримата ищци са уведомени от ЗД „Б.“ АД, че към момента няма основание за удовлетворяване на претенциите им, тъй като не са представени безспорни доказателства относно виновността на застрахования в дружеството водач за настъпване на ПТП. Безспорно е между страните, че обезщетение не е изплатено от застрахователя както към датата на завеждане на исковата молба по делото – 06.06.2022 година, така и до настоящия момент. Тези обстоятелства обуславят допустимостта на иска пред съда съгласно разпоредбата на чл. 498, ал. 3 от КЗ.

Първият спорен въпрос, по който следва да се произнесе въззивният съд, е досежно дължимостта и размера на обезщетението за неимуществени вреди за всеки един от тримата ищци.

По делото е безспорна, а и с представеното удостоверение за наследници е установена родствената връзка между ищите и починалия при ПТП Н.С. И.. Те за съпруга и деца на починалия. Съгласно задължителната съдебна практика, а именно т. 2 от Постановление на ВС № 4 от 25.05.1961 година децата и съпругата са сред най-близките на пострадалия, които имат право на обезщетение за претърпени неимуществени вреди при неговата смърт. Изключение според ПВС е хипотезата на лоши лични отношения, при които е явно, че не понасят никакви неимуществени вреди. При липсата на твърдения и доказателства за лоши отношения между починалия и неговите съпруга и деца, те във всички случаи са материално правно легитимирани да получат обезщетение за неимуществени вреди при неговата смърт.

Неоснователни са доводите, които се поддържат от ответника в отговора на исковата молба, свързани с неоснователност на иска поради това, че връзката между ищите и починалия Н. И. не е изключителна, поради което не се дължи обезщетение. Според задължителната съдебна практика, а именно т. 1 от ТР 1/21.06.2018 година по ТД 1/2016 година на ОСНГТК на ВКС, материално легитимирани да получат обезщетение за неимуществени вреди от причинена смърт на техен близък са лицата, посочени в Постановление № 4 от 25.05.1961 г. и Постановление № 5 от 24.XI.1969 г. на Пленума на Върховния съд и по изключение всяко друго лице, което е създадо трайна и дълбока емоционална връзка с починалия и търпи от неговата смърт продължителни болки и страдания, които в конкретния случай е справедливо да бъдат обезщетени. Изискването за изключителност не се отнася за лицата от кръга, очертан с ПМС 4/1961 година, допълнен с ПМС 5/1969 година, сред които са съпругата и децата, а касае отношенията между починалия и негови близки от т.нар. „разширен кръг“ – братя, сестри, низходящи и възходящи от втора степен.

Изложените в исковата молба обстоятелства и оспорвания на ответника, сред които няма доводи за лоши отношения между ищите и починалия, както и задължителната съдебна практика налагат извода, че ищите във всички случаи имат право на обезщетение за неимуществени

вреди от смъртта на своя съпруг и баща. Именно поради това въззивният съд е допуснал и събрал пред себе си гласни доказателства, въз основа на които да определи размерите на субективно съединените искове за обезщетения за неимуществени вреди с оглед разпоредбата на чл. 162 от ГПК. Тази разпоредба дава възможност на съда при липса на достатъчно данни за размера на иска, който е установен по своето основание, да го определи по своя преценка. Гласните доказателства са събрани от въззивната инстанция поради тяхната необходимост за преценка на размера на исковете. С определение № 79 от 01.03.2023 година, с което е допуснато събирането на гласните доказателства, съдът е изложил подробни съображения в подкрепа на извода си за допустимост на гласните доказателства пред въззивната инстанция с оглед разпоредбата на чл. 162 от ГПК.

Съдът възприема показанията на разпитаните свидетели Г. Г., Л. С. и Р. Г. въпреки близките им отношения с ишците и с починалия Н. И.. Г. Г. живее на съпружески начала с ищеца С. И. от 25 години, Р. Г. е съпруг на ищцата Р. Г., а Л. С. е племенница на починалия, който е неин чичо. Сами по себе си близките родствени отношения между свидетелите и страните в процеса не са основание да се изключат техните показания от доказателствения материал. Задължение на съда е да отчете възможната тяхна заинтересованост при съвкупната преценка на доказателствата, при наличие на противоречиви доказателства. В случая не сме изправени пред такава хипотеза, свидетелските показания не противоречат на други доказателства и не се опровергават от такива. Освен това със свидетелските показания се установяват болки и страдания от смъртта на съпруг и баща, за които най-преки и непосредствени впечатления имат именно най-близките хора до ишците. По тези съображения съдът намира за неоснователни доводите на процесуалния представител на ответника, свързани с невъзможността да се приемат за установени неимуществените вреди, посочени в исковата молба, въз основа на показанията на тези свидетели.

Видно е от писмените доказателства по делото, че към момента на смъртта си на 19.09.2020 година Н. И. е бил на навършени 75 години, неговата съпруга М. И. – на 69 години, децата им са били на 45 години и на 43 години съответно С. И. и Р. Г..

И тримата разпитани по делото свидетели заявяват, че въпреки

възрастта си починалият Н. И. е бил много деен и активен, в добро здраве, поддържал е къщата и градината в село К.М., където живеел със съпругата си през летните месеци, а през зимата – в жилище в град П.. Той и съпругата му били много близки, непрекъснато били заедно, подкрепяли се. Н. И. сплотявал около себе си цялото семейство. Двете деца на Н. И. имали свои собствени семейства и живеели самостоятелно повече от 25 години, но непрекъснато контактували с родителите си, всички били заедно по празници, в летния сезон всяка събота и неделя били на вилата в село К.М., като помагали на родителите си в работата по двора, техните деца прекарвали там летата си при баба си и дядо си. Починалият Н. И. и ищите били много близки, той бил пример за подражание за децата си, грижел се за тях, бил тяхна морална, финансова и всякаква опора, гордеел се с техните постижения и с тези на внуците си.

От свидетелските показания е видно, че тримата ищци са приели много тежко смъртта на своя баща, първоначално са изпаднали в шок. Ищецът С. И. видял баща си след катастрофата и се наложило да го разпознае. Той не бил в състояние да съобщи на майка си за случилото се, поради което това сторила свидетелката Г. Г.. След първоначалния шок ищецът С. И. изпаднал в депресия, затворил се в себе си, не искал да излиза и да се вижда с приятели, отказал се от предишното си занимание да кара велосипед, което преди това правел често с жена си, до момента изпитвал страх, когато видел колоездач на пътя. Ищецът непрекъснато сънувал кошмари, привиждал му се баща му, до сега той не можел да преодолее преживяното, не се чувствал добре в къщата на село, където всичко му напомняло за баща му, но ходел, защото много се притеснявал за майка си, която продължавала да прекарва там летата, за да може да я вижда и да ѝ помага.

Установява се, че след смъртта на съпруга си М. И. е изпаднала в тежко състояние, в депресия, непрекъснато плачела, отслабнала драстично, здравословното ѝ състояние се влошило рязко, отключила автоимунно заболяване, зрението ѝ намаляло значително няколко месеца след смъртта на съпруга ѝ в резултат на непрекъснатия плач. Преди смъртта на съпруга си ищцата била в сравнително добро здравословно състояние, като имала само типичните за възрастта ѝ здравословни проблеми като остеопороза. Ищцата М. И. се чувствала зле психически и до момента, не била преодоляла загубата

на съпруга си, с когото до смъртта му се подкрепяли взаимно, всичко правели заедно, винаги били един до друг.

Начинът, по който ищцата Р. Г. е приела смъртта на своя баща, се установява основно от показанията на свидетеля Р. Г.. Той твърди, че след смъртта на баща ѝ нещо се е прекършило у Р.. Първоначално като разбрала за случилото се, тя мълчала и плачела без глас, без да спре, настоявала да го види, но не ѝ разрешили, като месеци след случилото се тя обвинявала съпруга си, че не ѝ е разрешил това и се питала дали в ковчег наистина е бил баща ѝ. След смъртта на баща си Р. се затворила в себе си, отказала да контактува с приятелите си, преустановила танците, които до тогава много обичала. Трябвало да мине време, за да започне да говори за случилото се, тъй като с всеки разговор тя го преживявала отново. След ПТП Р. Г. дълго време не можела да спи, като и до момента имало такива нощи.

При така установените обстоятелства и съобразявайки критериите за определяне размера на дължимото обезщетение за неимуществени вреди, очертани в т. II от ППВС № 4/1968 г. и в практика на ВКС, съдът намира, че справедливото обезщетение за неимуществени вреди е в размер на по 120 000 лева за двете деца на починалия – С. И. и Р. Г., както и 150 000 лева за неговата съпруга М. И.. Съдът взема предвид факта, че въпреки възрастта на пострадалия към датата на злополуката, той е бил здрав, енергичен, стожер на семейството, общувал е постоянно с децата си, те са се подкрепяли и са си помагали взаимно, празнували са заедно семейните празници.

При определяне размера на обезщетението за децата на починалия съдът съобразява възрастта на ищите към датата на ПТП, както и с обстоятелството, че всеки един от тях е създал свое собствено семейство от дълги години и има самостоятелен живот. Съдът отчита също, че въпреки това връзката на децата с бащата не е прекъсвана, те са се виждали постоянно, като смъртта на бащата е довела до промяна в навиците и начина им на живот, до изолирането им от социалната среда и до отказ от неща, които обичат. Става дума за страдания, които не са преодолені и до момента и които ищите продължавал да изживяват отново при посещение на местата, на които са общували с баща си и при разговори за него. Наред с това следва да се отчете и обстоятелството, че след смъртта на бащата тяхната майка е

загубила своя съпруг, който е бил и нейната опора и живее сама, което е допълнителен източник за притеснения на ищите С. И. и Р. Г..

Обезщетението от 150 000 лева за съпругата М. И. е съобразено с изключително тежкия начин, по който тя преживява загубата на съпруга си и който се е отразил както на физическото, така и на психическото ѝ здраве. Освен това съдът взема предвид и факта, че на възраст около 70 години ищцата М. И. е загубила човека, с когото е прекарала по-голямата част от живота си, с когото е била непрекъснато заедно и който е бил нейна опора и подкрепа и е останала сама.

Определените от съда размери на обезщетенията за неимуществени вреди отчитат наред с обективно съществуващите и установени по делото обстоятелства, имащи отношение към силата, интензитета и продължителността на болките и страданията на ищите, и икономическите условия в страната към месец септември 2020 година.

Те са съобразени с нормативно определените лимити на отговорност по застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите“. Тези лимити, макар и да не са абсолютен критерий при определяне размера на обезщетението за неимуществени вреди, са индиция за общественото разбиране за справедливост. Размерът на тези лимити непрекъснато нараства. До 01.01.2010 година нормативно определените минимални размери на лимитите са нараствали почти ежегодно, като от 25 000 лева за всяко събитие са достигнали до 700 000 лева за всяко събитие при едно пострадало лице и до 1 000 000 лева – при две или повече лица. След тази дата са определени значително по –високи размери. § 27 от ПЗР на Кодекса за застраховането / отм./ предвижда лимит за едно събитие на имуществени и неимуществени вреди вследствие на телесно увреждане или смърт от 1 000 000 лева при едно пострадало лице и от 5 000 000 лева при две или повече пострадали лица. Съгласно чл. 266 от КЗ / отм./, в сила от 11.06.2012 година, задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите се сключва за следните минимални застрахователни суми: за неимуществени и имуществени вреди вследствие на телесно увреждане или смърт - 2 000 000 лв. за всяко събитие при едно пострадало лице и 10 000 000 лв. за всяко събитие при две или повече пострадали лица. Сега действащият Кодекс за застраховането, влязъл в сила на 01.01.2016 година, който е приложим към

спора по настоящото дело, в чл. 492 предвижда лимит за неимуществени и имуществени вреди вследствие на телесно увреждане или смърт – 10 000 000 лв. / а след изменението с ДВ бр. 101/2018 година – 10 420 000 лева/ за всяко събитие, независимо от броя на пострадалите лица.

Дължимите обезщетения за неимуществени вреди следва да бъдат присъдени ведно със законната лихва с начален момент не от датата на ПТП -19.09.2020 година, както е поискано от ищите, а от 22.11.2021 година – датата на сезиране на ответното застрахователно дружество с молбата на ищите за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди от смъртта на техния съпруг и баща. Това разрешение е съобразено със законовата уредба. За лихвите като част от застрахователното обезщетение, дължимо от прекия причинител на вредата при ангажиране на неговата отговорност, които се покриват от застрахователя по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“, са приложими разпоредбите на чл. 493, ал. 1, т. 5 във връзка с чл. 429, ал. 2 т. 2 и ал. 3 от КЗ. Според разпоредбата на ал. 3 от чл. 429 от КЗ лихвите за забава на застрахования по ал. 2, т. 2, за които той отговаря пред увреденото лице, се плащат от застрахователя в рамките на застрахователната сума /лимита на отговорност/, като в този случай от застрахователя се плащат само лихвите за забава, дължими от застрахования, считано от датата на уведомяването от застрахования за настъпването на застрахователното събитие по реда на чл. 430, ал. 1, т. 2 или от датата на уведомяване или на предявяване на застрахователна претенция от увреденото лице, която от датите е най-ранна. Съобразявайки тази разпоредба, съдът намира, че законната лихва върху обезщетението за неимуществени вреди се дължи от 22.11.2021 година, което е датата на предявяване на застрахователната претенция от ищите в качеството им на увредени лица.

Следва да се приеме, че тя е най-ранната дата, доколкото няма твърдения и данни за уведомяване на застрахователя по-рано, включително от самия застрахован по реда на чл. 430, ал. 1, т. 2 от КЗ.

Вторият спорен въпрос, по който следва да се произнесе въззивният съд, е свързан с наличието или липсата на съпричиняване на вредоносния резултат от страна на пострадалия, респ. с процента съпричиняване.

По отношение на М.Х. Христов - водач на застрахования в ответното дружество по застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите“

автомобил Ф. с рег. № ***, с който е причинено процесното ПТП на 19.09.2020 година, има постановена и влязла в сила присъда № 9 от 05.10.2021 година НОХ дело № 493/2021 година на Окръжен съд – Пазарджик, изменена с решение № 57 от 04.04.2022 година, постановено по ВНОХ дело № 583/2021 година по описа на Апелативен съд – Пловдив. С нея М.Х. е признат за виновен в това, че на 19.09.2020 година на общински път в посока от село Ч. към село И., е нарушил правилата за движение - чл. 20, ал. 1 от ЗДвП, не е контролирал непрекъснато МПС, което управлява, при което е причинил по непредпазливост смъртта на Н.й С. И.. С присъдата М.Х. е признат за невиновен и е оправдан по повдигнатото му обвинение за нарушаване на чл. 20, ал. 2, изречение първо и второ от ЗДвП. Разпоредбата, по която е оправдан М.Х., с изречение първо задължава водачите на пътни превозни средства при избиране скоростта на движението да се съобразяват с атмосферните условия, с релефа на местността, със състоянието на пътя и на превозното средство, с превозвания товар, с характера и интензивността на движението, с конкретните условия на видимост, за да бъдат в състояние да спрат пред всяко предвидимо препятствие. Според чл. 20, ал. 2, изречение второ от ЗДвП водачите са длъжни да намалят скоростта и в случай на необходимост да спрат, когато възникне опасност за движението.

Единственото нарушение, за което водачът е признат за виновен и за което му е наложено наказание, е за това, че не е контролирал непрекъснато МПС, което управлява, като от мотивите е видно, че подсъдимият не е наблюдавал непрекъснато внимателно и всеобхватно пътната обстановка и не е упражнявал постоянен контрол върху лекия автомобил с предприемане своевременно на адекватни действия по боравенето с органите на управление на превозното средство, за да предотврати произшествието.

Така постановената присъда е задължителна за съда съгласно разпоредбата на чл. 300 от ГПК относно извършването на деянието, неговата противоправност и виновността на дееца. Противоправното поведение на шофьора на лекия автомобил се свежда до това, че е проявил небрежност, като не е контролирал непрекъснато МПС, което управлява.

С влязлата в сила присъда няма произнасяне по въпроса за наличие на съпричиняване на вредоносния резултат от страна на пострадалия и за степента на това съпричиняване. Този въпрос следва да бъде решен от

настоящия съдебен състав въз основа на събраните по делото доказателства.

От приетата и неоспорена от страните автотехническа експертиза, която съдът възприема като компетентна и незаинтересована, се установява механизмът на настъпване на процесното ПТП, респ. поведението на шофьора на лекия автомобил и на пострадалия към този момент. Установено е, че ПТП е настъпило на 19.09.2020 година около 9,30 часа – в светлата част на деня, при слънчево време, с неограничена видимост и суха пътна настилка на участък от пътя извън населено място, обозначен с хоризонтална маркировка – непрекъснатата осева линия, която разделя пътното платно на две ленти с ширина от по 3,10 метра, има и затревен банкет с ширина около 0,50 метра. Пострадалият Н. И. се е придвижвал с велосипед. Ударът между лекия автомобил и велосипеда е между предната лява част на автомобила и задната лява част на велосипеда и е настъпил около средата на платното за движение, в лявата лента по посока на движение и на велосипеда, и на автомобила, от лявата страна на разделителната осева линия, след като велосипедът е предприел маневра, променяйки посоката си на движение и завивайки от движение направо в дясната пътна лента на разстояние 05, - 0,6 метра от дясната ограничителна линия /банкета/ и пресичайки непрекъснатата осева линия. От експертизата е установено, че преди удара лекият автомобил е бил в режим на екстремно спиране, оставил е спирачни следи. Скоростта на движение на лекия автомобил преди момента на произшествието според заключението е била около 102 километра в час. Дистанцията между автомобила и велосипеда в момента, в който за водача на лекия автомобил е станало видимо отклонението на велосипеда на ляво е 45,55 метра. Вещото лице е посочило, че при посочената скорост на движение и при задействане на спирачната система в момента, в който велосипедистът се е отклонил наляво, до удар не би се стигнало, ако водачът не беше променил направлението на автомобила наляво към лентата за насрещно движение, а беше продължил да се движи в спирачен път в собствената си дясна лента. До същите изводи е достигнало вещото лице и при изчисления, при които автомобилът се е движел с разрешената за участъка скорост от 90 километра в час, а не със 102 километра в час. Доколкото до ПТП при същия механизъм би се стигнало и при движение с разрешената скорост от 90 километра в час, противоправното поведение на водача на лекия автомобил не включва движение с превишена скорост, видно

от влязлата в сила присъда.

Заключението на вещото лице е, че ако велосипедистът беше продължил попътното движение си в дясната лента, без промяна на посоката си на движение наляво, удар между него и лекия автомобил не би настъпил, тъй като за водача на лекия автомобил при този вариант е съществувала техническа възможност да изпревари или заобиколи велосипедиста при липса на насрещно движение.

Конкретната обстановка при настъпване на ПТП е установена по делото от показанията на свидетеля М.Х. –водач на автомобила, разпитан в съдебно заседание на 26.10.2022 година. Той установява, че велосипедистът, който се е движел пред него, в неговата посока и в дясната пътна лента по прав път, с лек десен завой, е предприел маневра обръщане на посоката на движение, не е реагирал на клаксона на свидетеля, който веднага е натиснал спирачки и е продължил да се движи, при което е последвал удара. Водачът на лекия автомобил възприел велосипедиста в момента, в който започнал да предприема маневрата, като от дясно, където се намирал, започвал да навива кормилото на велосипеда наляво. От показанията на свидетеля е видно, че по пътното платно не е имало други МПС нито в тяхната лента, нито в насрещната. След като натиснал клаксона и спирачките, свидетелят предприел заобикаляне отляво, но не успял и ударил велосипеда около средата на платното, като част от неговия автомобил бил в лявата лента, а велосипедът бил ударен с предната лява част на автомобила.

От заключението на вещото лице е видно, че ПТП е настъпило в участък от пътя с добра видимост, неограничавана от нищо, в светлата част на денонощието, като видимостта между автомобила и велосипеда е била над 100 метра, при което всеки един от водачите е можел да види другия от такова разстояние. При тези данни са неоснователни поддържаните от ответника възражения за движение на велосипедиста без фар и светлоотразителна жилетка в нарушение на чл. 79, т. 3 и чл. 80, ал. 1 от ЗДвП. Изискването на чл. 80, ал. 1, т. 1 от ЗДвП за светлоотразителната жилетка касае движението на велосипедистите в тъмната част от денонощието или при намалена видимост, пред каквата хипотеза не сме изправени в случая. Разпоредбата на чл. 79, т. 3 от ЗДвП задължава велосипедистите да имат изправни устройство за излъчване на бяла или жълта добре различима

светлина отпред и червен светлоотразител отзад, като се допуска поставяне на устройство за излъчване на червена светлина отзад. В случая липсват данни дали посочените светлини на велосипеда са били изправни или не, но с оглед заключението за видимостта при настъпване на ПТП, липсата на такива светлини / посочени от ответника като фарове/ не би могла да причини процесното ПТП, респ. да обоснове извод за съпричиняване от страна на пострадалия.

Неоснователни са възраженията за съпричиняване поради нарушаване на разпоредбите на чл. 20, ал. 2 и чл. 22, ал. 1 от ЗДвП. Те са свързани с твърденията на ответника, че велосипедистът се е движил с твърде ниска скорост. Тези твърдения не са установени, при изготвянето на експертизата вещото лице е приело, че велосипедистът се е движил със средна скорост за велосипед, поради което не може да се приеме съпричиняване поради неправилно избрана с оглед на конкретните условия и ниска скорост на движение. Липсват данни по делото, въз основа на които да се направи извод за допуснати нарушения на тези правила и за връзката между тези нарушения и настъпилото ПТП.

Неоснователно се поддържа от ответника и нарушение на разпоредбата на чл. 15, ал. 5 от ЗДвП, според която водачите на мотопеди, велосипеди и други немоторни превозни средства, при липса на специално предназначена за тях пътна лента или алея, могат да използват за движение разположения отдясно по посоката на движението им пътен банкет, ако той е годен за това и ако това не пречи на другите участници в движението, както и на разпоредбата на чл. 80, т. 2 от ЗДвП, според която велосипедистът е длъжен да се движи възможно най-близо до дясната граница на платното за движение. От установения по делото механизъм на настъпване на ПТП е видно, че то не е във връзка с неизпълнение на задължението на велосипедиста за движение възможно най-вдясно по платното.

Категорично е установено обаче, че до ПТП се е стигнало в резултат на предприетата от велосипедиста маневра, изразяваща се в завиване от движение в десния край на платното наляво към насрещната пътна лента при непрекъснатата разделителна линия и без съобразяване на пътната обстановка, конкретно на движещия се зад него лек автомобил. Това нарушение на велосипедиста също е въведено като възражение за съпричиняване от страна

на ответника в преклузивния срок – с отговора на исковата молба и е основателно. Става дума за поведение на велосипедиста, което е в нарушение на установените правила в ЗДвП, по-конкретно на чл. 25, ал. 1 от ЗДвП. Тази разпоредба задължава водач на пътно превозно средство, каквото е и велосипедът, при предприемане на маневра, включително отклоняване надясно или наляво по платното за движение, преди да започне маневрата, да се убеди, че няма да създаде опасност за участниците в движението, които се движат след него, преди него или минават покрай него и да извърши маневрата, като се съобразява с тяхното положение, посока и скорост на движение.

При обсъдените до тук доказателства за допуснати нарушения на правилата за движение от страна на водача на лекия автомобил и на велосипедиста, съдът намира, че двамата участници в ПТП са допринесли в еднаква степен за настъпването му.

Приемайки съпричиняване на вредоносния резултат от страна на пострадалия в размер на 50%, съдът с оглед разпоредбата на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД следва да намали обезщетенията за неимуществени вреди на всеки един от ищите наполовина – 75 000 лева за М. И. и по 60 000 лева за С. И. и Р. Г.. Първоинстанционното решение следва да бъде отменено в частта, с която са отхвърлени исковете за неимуществени вреди на тримата ищци до тези размери, ведно със законната лихва върху всяко едно от обезщетенията, считано от 22.11.2021 година и следва да се постанови ново решение по същество, с което исковете да се уважат за тези размери, ведно с лихвата от 22.11.2021 година до окончателното изплащане на сумата.

В останалата обжалвана част решението следва да бъде потвърдено.

С оглед изхода на спора съдът следва да разпреди и отговорността на страните за разноси както за първоинстанционното, така и за въззивното производство.

ЗД „Б.“ АД следва да бъде осъдено да заплати държавна такса за първоинстанционното производство в размер на 7800 лева и за въззивното производство в размер на 3900 лева по сметка на бюджета на съдебната власт.

ЗД „Б.“ АД е направило и установило с доказателства по делото в първоинстанционното производство разноси по исковете за неимуществени вреди в размер на по 5780, 53 лева за ищите С. И. и Р. Г. и 6924,55 лева за

ищцата М. И., включващи заплатените адвокатски възнаграждения от по 5520 лева за С. И. и Р. Г. и 6720 лева за М. И. и припадащите се части от разноските от общо 510 лева за експертизи и свидетели. От тях с оглед изхода на спора и размера на исковите претенции С. И. и Р. Г. му дължат по 3468,32 лева, като първоинстанционното решение, с което са присъдени разноски над тази сума до по 5780,53 лева следва да бъде отменено. Дължимите разноски от М. И. за първоинстанционното производство съобразно отхвърлителната част на иска са 4327,84 лева, като първоинстанционното решение, с което са присъдени разноски над тази сума до 6924,55 лева следва да бъде отменено.

Право на разноски за първоинстанционното производство съобразно изхода на спора, респ. съобразно уважената част от исковите, имат и тримата ищци. По делото обаче не е установено такива да са направени от ищите и да са претендирани за присъждане пред първоинстанционния съд.

По отношение на разноските за въззивното производство, право на такива имат жалбоподателите съобразно уважените части от жалбата и ответникът ЗД „Б.“ АД съобразно отхвърлените части.

Ответникът ЗД „Б.“ АД е представил три броя договори за правна защита и съдействие, отнасящи се до въззивното производство по жалбата на всеки един от ищите по трите субективно съединени иска. С тях е договорено възнаграждение за защита по въззивните жалби на С. И. и Р. Г. в размери на по 12840 лева. Данните за реално заплатените суми чрез банкови преводи са за по 12198 лева. За М. И. договореното възнаграждение е 15240 лева, а реално заплатеното – 14478 лева. Като разноски по делото следва да бъдат съобразени реално заплатените суми за адвокатско възнаграждение, а не договорените такива. Обстоятелството, че упълномощеният адвокат М. Г. е регистриран по ЗДДС, в каквато насока са представени доказателства, не променя горния извод. Съгласно § 2а от ДР на Наредба № 1 за минималните размери на адвокатските възнаграждения за нерегистрираните по Закона за данъка върху добавената стойност адвокати размерът на възнагражденията по тази наредба е без включен в тях данък върху добавената стойност, а за регистрираните / какъвто е настоящия случай/ дължимият данък върху добавената стойност се начислява върху възнагражденията по тази наредба и се счита за неразделна част от дължимото от клиента адвокатско възнаграждение, като се дължи съобразно разпоредбите на Закона за данъка

върху добавената стойност. Т.е. за да се вземе предвид като направени разноси по делото, е необходимо ДДС освен да е начислено и да е реално заплатено от клиента. В този смисъл съдът взема предвид само реално заплатените суми. Минималният размер на адвокатското възнаграждение при цена на иска от 150 000 лева / каквато е тази по исковете на С. И. и Р. Г./, съгласно разпоредбата на чл. 7, ал.2, т. 5 от Наредба № 1 за минималните размери на адвокатските възнаграждения, с измененията в сила от 08.11.2022 година, обнародвани в ДВ бр. 88/2022 година, приложима в отношенията между страните по настоящото дело, е 10650 лева без ДДС, или 12780 лева с ДДС, поради което възражението за прекомерност, направено от процесуалния представител на жалбоподателите, е неоснователно. Същото важи и по жалбата на М. И., по която обжалваемият интерес е 200 000 лева. Минималният размер съгласно чл. 7, ал.2, т. 5 от Наредба № 1, е 12650 лева без ДДС, или 15180 лева с ДДС. Реално заплатените възнаграждения на адвокат Г., които съдът ще съобрази при присъждането на разноските, ведно с дължимото ДДС, са под минималните размери по Наредба № 1.

С. И. и Р. Г. следва да бъдат осъдени да заплатят на ЗД „Б.“ АД разноси за въззивното производство съобразно отхвърлената част от жалбите в размер на по 7318,80 лева. М. И. следва да заплати на ответника разноси за въззивното производство в размер на 9048,75 лева.

Право на адвокатско възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата съобразно уважените части от въззивната жалба има адвокат И. П. Т. от САК, който видно от договорите за правна защита и съдействие е осъществил безплатна правна помощ на жалбоподателите на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата. Дължимото от ЗД „Б.“ АД възнаграждение на адвокат И. Т. е в общ размер от е в размер на 13263,75 лева, включващ по 4260 лева за правната защита и съдействие на С. И. и Р. Г. и 4743,75 лева – за тази на М. И..

По изложените съображения Пловдивският апелативен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 5 от 10.01.2023 година, постановено по т. дело № 94/2022 година по описа на Окръжен съд – Пазарджик, **В СЛЕДНИТЕ ЧАСТИ:**

- в частите, с които са отхвърлени като неоснователни субективно съединените иски с правно основание чл.432 от КЗ, предявени от М. Й. И., ЕГН *****, С. Н. И., ЕГН***** и Р. Н. Г., ЕГН *****, против ЗД „Б.“ АД, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление гр.С., р-н Л., ул. „Д.“ № 87, за осъждане на ответника да заплати обезщетение за неимуществени вреди в размер на 75 000 лева в полза на М. И. и в размер на по 60 000 лева на всеки един от ищите Р. Г. и С. И., за претърпени от тях болки и страдания вследствие смъртта на техния наследодател Н.С. И. – съпруг на първата ищца и баща на останалите двама, починал на 19.09.2020г., вследствие на ПТП, настъпило на същата дата, причинено от водача на лек автомобил марка „Ф.“ с рег.№ ***, застрахован при ответното дружество по задължителна застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите“, ведно с лихвата за забава, считано от 22.11.2021 година до окончателното изплащане на сумите;

- в частта, с която са осъдени С. Н. И., ЕГН ***** и Р. Н. Г., ЕГН *****, да заплатят на ЗД „Б.“ АД, ЕИК ***, деловодни разноси за първоинстанционното производство в размера над по 3468,32 лева до по 5780,53лв.;

- в частта, с която е осъдена М. Й. И., ЕГН *****, да заплати на ЗД „Б.“ АД, ЕИК ***, деловодни разноси за първоинстанционното производство в размера над 4327,84 лева до 6924,55лв.,

ВМЕСТО КОЕТО ПОСТАНОВЯВА:

ОСЪЖДА ЗД „Б.“ АД, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление гр.С., р-н Л., ул. „Д.“ № 87, да заплати на М. Й. И., ЕГН *****, С. Н. И., ЕГН***** и Р. Н. Г., ЕГН *****, обезщетение за неимуществени вреди в размер на **75 000 лева в полза на М. И.** и в размер на **по 60 000 лева в полза на всеки един от ищите Р. Г. и С. И.**, за претърпени от тях болки и страдания вследствие смъртта на техния наследодател Н.С. И. – съпруг на първата ищца и баща на останалите двама, починал на 19.09.2020г., вследствие на ПТП, настъпило на същата дата, причинено от водача на лек автомобил марка „Ф.“ с рег.№ ***, застрахован при ответното

дружество по задължителна застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите“, ведно със законната лихва, считано от 22.11.2021 година до окончателното изплащане на сумите.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 5 от 10.01.2023 година, постановено по т. дело № 94/2022 година по описа на Окръжен съд – Пазарджик в останалите обжалвани части.

ОСЪЖДА ЗД „Б.“ АД, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление гр.С., р-н Л., ул. „Д.“ № 87, да заплати държавна такса в полза на бюджета на съдебната власт в размер на 7800 лева за първоинстанционното производство пред Окръжен съд – Пазарджик и в размер на 3900 лева за въззивното производство пред Апелативен съд – Пловдив.

ОСЪЖДА ЗД „Б.“ АД, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление гр.С., р-н Л., ул. „Д.“ № 87, да заплати на адвокат И. П. Т. от САК, с адрес град С., ул. „Л.К.“ № 16, на основание чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата, адвокатско възнаграждение в общ размер на 13263,75 лева, включващо по 4260 лева за осъществената безплатна правна помощ на С. И. и Р. Г. и 4743,75 лева – за тази на М. И..

ОСЪЖДА С. Н. И., ЕГН***** и Р. Н. Г., ЕГН *****, да заплатят на ЗД „Б.“ АД, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление гр.С., р-н Л., ул. „Д.“ № 87, разноси за адвокатско възнаграждение за въззивното производство в размер на по 7318,80 лева всеки един от двамата.

ОСЪЖДА М. Й. И., ЕГН *****, да заплати на ЗД „Б.“ АД, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление гр.С., р-н Л., ул. „Д.“ № 87, разноси за адвокатско възнаграждение за въззивното производство в размер на 9048,75 лева.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС с касационна жалба в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____

